

gen? Maar veel sterker nog: In het jaar 1911 is op een te Bazel gehouden congres van vakleeraren reeds besloten het onderscheid tusschen nuttige en schadelijke dieren volledig „aus zu merzen” (Zie S. von Brunies — Der Schweizerische Nationalpark).

Wie had er nu gelijk? Gelijk had onze onvergetelijke Bolleman van der Veen, voor wien het nageslacht hopelijk nog eens een standbeeld oprichte (waarmee ik anderen natuurbeschermingsvoortrekkers volstrekt niet te kort wil doen), toen hij pleitte voor een leerstoel in natuurbescherming. Hadden de beschaafde landen die gehad aan hun landbouwhoogescholen, misschien hadden we dan nu wat minder diep in het economisch moeras gezeten. Een moeras, dat onze ontginners en ontwateraars nu maar eens moeten droogleggen, waarbij ze kunnen rekenen op den volledige steun van die onnoozele natuurbeschermers!

J. H. DE BOER.

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN HET „RINGSTATION WASSENAAR”.

Inleiding.

In 1927 werd door eenige vogelkundigen te den Haag besloten geregeld vogeltrekwaarnemingen te doen en ook het ringen van kleine vogels, wier trekwegen en trekgewoonten nog zeer onvolledig bekend zijn, ter hand te nemen. Het meest geschikte punt daartoe leek een sedert enkele jaren in onbruik geraakte vinkenbaan, te Wassenaar op het terrein der Haagsche Duinwaterleiding gelegen.

Na van verschillende bevoegde zijden adhaesiebetuigingen en subsidietoezeggingen ontvangen en de noodige vergunningen van de betrokken autoriteiten verkregen te hebben, kon ook met den steeds nog in zijn hutje wonenden ouden vinker een overeenkomst aangegaan worden en zoo werd op den 18den October 1927 met dit bedrijf een aanvang gemaakt.

Hiertoe bevond zich in de vroege morgenuren, dus in het optimum van den trektijd der vogels, steeds een medewerker ter plaatse in het duin, om zijn bevindingen omtrent trek, weersgesteldheid enz. vast te leggen en de gevangen vogels te ringen en direct weer te bevrijden. Ringnummer, vogelsoort zoowel als sexe (indien mogelijk) en datum werden op bepaalde ringlijsten genoteerd. Deze ringlijsten alsmede de ringen zelf werden ons welwillend verstrekt door Prof. Dr. E. D. van Oort, Directeur van 's Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, aan wien ook weer de ingevulde lijsten werden toegezonden.

De trekwaarnemingen werden in een journaal bijeengehouden en aan het eind van het seizoen tot jaarverslagen verwerkt.

Drie dezer verslagen n.l. die van '27/28, '28/29 en '29/30 zijn in „Ardea” verschenen en wel resp. in Jaarg. 18, 1929, 1—2, 19, 1930, 1—2 en 20, 1931, 1—2, terwijl als bijzondere publicaties nog verschenen: „Beitrag zur Kenntnis des Herbstzuges des Erlenzeisigs”, der Vogelzug, 2, 1931, en „Ruim 4000 spreeuwen geringd”, Orgaan Club van Nederl. Vogelk., 4, 1931, 1¹⁾.

Geschiedden de vangsten en waarnemingen eerst op kleine schaal, langzamerhand kon door grootere medewerking meer tijd hieraan besteed worden, zoodat de waarnemingen vollediger en de vangsten grooter werden.

Het is wellicht niet ondienstig hieronder eenige cijfers te laten volgen:

1) Zie ook De Lev. Nat., 36, 1931, 8, waarin op p. 254 onder de Korte Mededeelingen hier- van wordt gewag gemaakt als van een resultaat bereikt door de Club van Haagsche Trekwaarnemers. Alhoewel verscheidene leden dezer Club enthousiast hun medewerking verleenden moeten initiatief en organisatie geheel worden toegeschreven aan het Ringstation Wassenaar.

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN HET „RINGSTATION WASSENAAR” 23

Tot 18 October 1931 werden door het Ringstation Wassenaar in totaal 11.831 vogels geringd en waar Prof. van Oort in de inleiding van de „Resultaten van het ringonderzoek”, Zoölogische Mededeelingen, 14, 1931, 1—2 schrijft: „Het aantal der door 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden sedert 1911 geringde vogels, zal, dank zij de gewaardeerde medewerking van zoo velen, in dit jaar het cijfer van 100.000 overschrijden”, kan hieruit geconcludeerd worden, dat zeker ruim 11 % van dit aantal op rekening gesteld kan worden van het R. W. in zijn 4-jarig bestaan.

Van deze vogels werden tot 18 October 1931 van 185 individuen terugvangsten verkregen, dus van ruim 1½ %, terwijl een aantal dezer vogels meermalen werden teruggevangen en weer

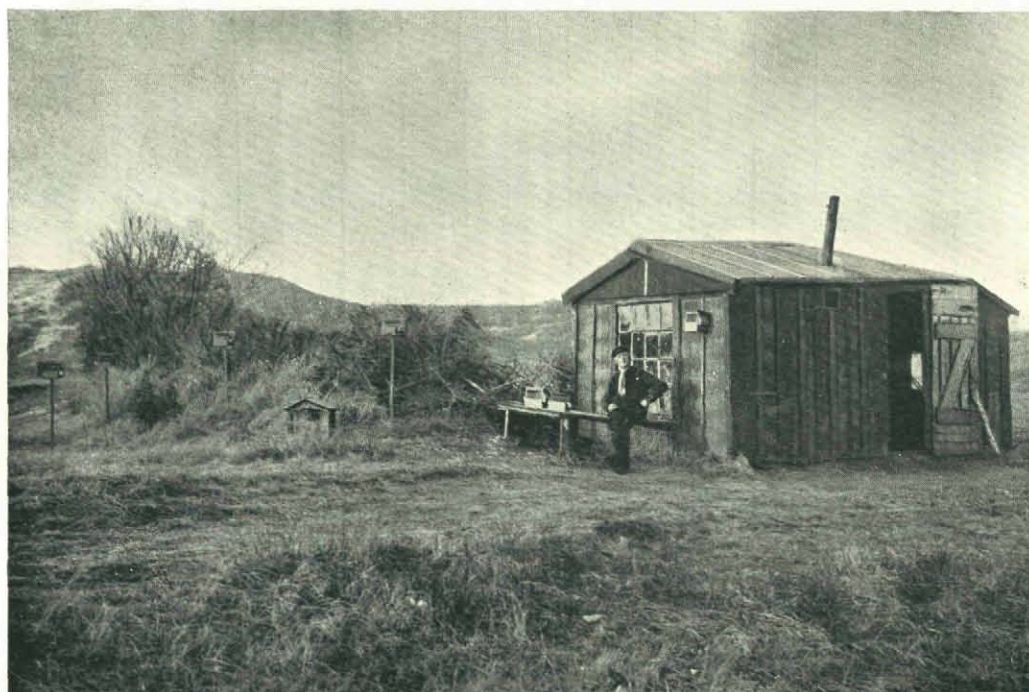

Foto Koch.

Fig. 1. Baan van het Ringstation Wassenaar.

losgelaten. Gezien de normale sterfte onder de vogels, is dit percentage van terugvinden zeer klein en daarom moge hier een opwekking volgen aan ieder, die een geringden vogel in handen krijgt of daaromtrent verneemt, zulks zoo spoedig mogelijk met opgave van datum, vindplaats en vogelsoort, te melden aan Prof. van Oort te Leiden, die telken jare mededeelingen aangaande deze ringresultaten laat verschijnen.

Dank zij de welwillende medewerking van den Heer W. J. Harders, Directeur der Haagsche Duinwaterleiding, kregen wij aan het eind van het seizoen niet alleen een maand langer vergunning, maar was ons tevens toegestaan reeds in de 2de helft van Augustus te mogen aanvangen, waarvoor wij hier aan Z. Ed. onze groote erkentelijkheid willen betuigen. Zodoende was het mogelijk reeds vroeg trekkende (in hoofdzaak insectenetende) soorten in ons onderzoek te betrekken.

In de tabel zijn onder Mei ondergebracht de vogels, die bij het afloopen der laatste seizoen-week op in Mei vallende dagen werden geringd, alsmede eenige losgelaten lokvogels. Het gegeven overzicht van in het vóórseizoen geringde vogels bevat de opsomming van in hoofdzaak nestjong gegrepen vogels en van een aantal in kleine slagnetjes gevangen soorten.

Geographische ligging van het Ringstation Wassenaar is: 52°8'N, 4°19'O.

TABEL VAN HET AANTAL GERINGDE EXEMPLAREN DER VERSCHILLENDE SOORTEN

SOORTEN	MAANDEN												
	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mrt.	April.	Mei.	Totaal.		
Vink		5	186	35	2			52	15	3	298	(188 ♂ 110 ♀)	
Keep.			33	145	6	1		5	8	1	199	(100♂, 98♀, 1?)	
Putter					2						2	(2♂)	
Sijse.		41	82	29	51	37	108	29	2		379	(200♂, 179♀).	
Frater				44	9		1	1			55	(27♂, 28♀).	
Barmsijs			6								6	(1♂, 5♀).	
Kleine Barmsijs . .		1	7						1	1	10	(7♂, 3♀).	
Kneu	67	125	36	11	4	12	12	44	34	8	353	(172♂, 180♀, 1?)	
Huismusch	3	9	4					1	1		18	(8♂, 10♀).	
Ringmusch	4	86	97	7				7	20	17	238	(17 juv.).	
Eur. Kanarie				1							1	(1♂).	
Groenling		56	36	61	52	7	3	4	37	10	266	(159♂, 107♀).	
Geelgors.			7	1				11	6		25	(18♂, 7♀).	
Ortolaan	1	6								1	8	(6♂, 2♀).	
Rietgors		2	2	2				7	1		14	(5♂, 9♀).	
Draaihals		2									2		
Groene Specht			1								1	(1♀).	
Boerenzwaluw. . . .	2									1	3	(1♂, 1♀, 1?).	
Kramsvogel					1						1		
Merel			1	4	1						6	(4♂, 2♀).	
Tapuit	18	2						2	5	2	29	(11♂, 8♀, 10 j.).	
Paapje										1	1	(1♂).	
Roodborsttapuit . .	3	1						1	1		6	(5♂, 1 j.).	
Gekr. Roodstaart . .	1	3							1		5	(3♂, 2♀).	
Zwarte Roodstaart .			1								1	(1?).	
Roodborst		2		2	4			2	1		11		
Heggemusch	2	6		1				2		1	12	(2 juv.).	
Grasmusch	1	2								1	4	(1 juv.).	
Fitis	2								3	2	7		
Zwartgr. Vliegenv. .	3	1									4	(1♂, 3 juv.).	
Kuifleeuwerik . . .									1		1		
Boomleeuwerik . . .							5	29	1		35		
Veldleeuwerik. . . .		3	3	5	1		1		1		14		
Boompieper.	8									1	9	(1 juv.).	
Graspieper	9	4	3	1				6	1		24	(2 juv.).	

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN HET „RINGSTATION WASSENAAR” 25

SOORTEN	MAANDEN												
	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mrt.	April.	Mei.	Totaal.		
Gele Kwikstaart. . .	27										27	(13♂, 3♀, 11j.).	
Grauwe Klauwier . .	1										1	(1♀).	
Koolmees.	1	9	10	4	7	5		1	1		33	(19♂, 12♀, 2?).	
Pimpelmees.	6	1	6	8	3		2				31	(5 juv.).	
Zwarte Mees. . . .			1								1		
Goudhaantje			2			3					2		
Spreeuw	14	61	790	118	4	1	1	2	1		994	(33 juv.).	
Sperwer		1	4	1	1		2	1			11	(5♂, 6♀).	
Torenvalk		1	1								2	(2 juv.).	
Steenuil				1							1		
Aant. Soorten: 45	173	430	1319	481	148	66	135	207	142	50	3151		

In het vóórseizoen werden de volgende soorten geringd:

Kluit	1 (uitgelopen jong)	Grasmusch	82
Grutto	1 (idem)	Fitis	8 (waarbij 3 juv.)
Zwarte Stern	1 (idem)	Winterkoning	2 (waarbij 1 juv.)
Koekoek	1 (door tapuit gevoerd)	Gr. Klauwier	2 (2 juv.)
Steenuil	1	Koolmees	5 (1♂, 2♀, 2 juv.)
Nachtzwaluw	2 (nestjongen)	Spreeuw	4 (1♂, 3 juv.)
Boerenzwaluw	3 (nestjongen)	Kl. Barmisjs	8 (8 juv.)
Groote Lijster	11 (nestjongen)	Kneu	4 (1♂, 3♀)
Tapuit	37 (18♂, 6♀, 13 juv.)	Huismusch	57 (25♂, 28♀, 4 juv.)
Groenl. Tapuit	2 (1♂, 1♀)	Ringmusch	34 (1♂, 4♀, 29 juv.)
Paapje	11 (5♂, 2♀, 4 juv.)	Boomleeuwerik	3 (3 juv.)
R. b. tapuit	7 (4♂, 2♀, 1 juv.)	Veldleeuwerik	1 (1 juv.)
Gekr. Roodst.	3 (1♂, 1♀, 1 juv.)	Boompieper	8 (8 nestjongen)
Heggemus	1 (1♂, zingend)	Graspieper	21 (10 juv.)
	82	Totaal	4 (4 juv.)
			243 stuks

In Maart en April 1931 werden in de Boschjes van Poot, den Haag, nog 3075 stuks spreeuwen geringd, zoodat in totaal in 1930/31 6469 vogels werden geringd.

Fringilla coelebs coelebs L. — Vink.

Van de 298 geringde vinken waren 188 ♂♂ en 110 ♀♀, een verhouding aan ♀♀ tot ♂♂ van $\pm \frac{11}{19}$, wat met de verhouding van $\pm \frac{2}{3} \left(\frac{139}{208} \right)$, het vorig seizoen waargenomen ongeveer overeenstemt.

Voor October en November bedragen deze getallen: 186 (119 ♂♂ en 67 ♀♀) en 35 (26 ♂♂ en 9 ♀♀).

De eersten werden op 9, 19 en daarna op 4 latere data in September gezien, terwijl op 30 in 7 × 34 st. naar O.-N. koersende vinken werden opgemerkt. De feitelijke trek zette in op 2 Oct. die na 3 Oct. door slecht weer 6 dagen werd stopgezet; in den morgen van 10, een helderen dag met W.-N. W. wind werd, ondanks de uit een ongunstigen hoek waijenden vrij sterken

(5—6) wind een overvloedige trek gezien van ± 4180 st. in 107 groepen, die W.Z. W. en Z.W. en zelfs W. optrokken, een koers, die weinig wordt waargenomen. Het betrof hier waarschijnlijk door het een week lang aanhoudende slechte weer opgehouden trekkers, die thans met de eerste de beste gelegenheid in massa opbraken.

Zie voor den trek in October de bijgevoegde graphiek. Interessant is het deze te vergelijken met die, welke van Dobben en Makkink gepubliceerd hebben ¹⁾ en waarvan de observatietijd ten deele overeenkomt met den onzen. Er blijkt uit hoeveel meer vinken te Wassenaar werden gezien dan op Vlieland, hetgeen voor den door de soort gevolgden weg van belang is.

De meeste vinken werden op 11 en op 20 gezien en wel resp. 9200 (in 132 groepen) en 7450 (165). Op 20 werd precies van 7—10 u. waargenomen, waarbij bleek, dat de frequentie der overtrekkende groepen bijna 1 per minuut was. Ware hier den heelen morgen geteld, dan zou 20

Foto Kleyn.

Fig. 2. *Blik op het hout en het net: de z.g. druip.*

wel het max. aantal doortrekkers hebben getoond. Ook 28 was een trekmaximum, waarop tengevolge van het drukke ringen (163 st.) den éérsten tijd niet behoorlijk kon worden aangetekend. 19 gaf bij een draaienden Z.O.-O. wind (later O., in den avond Z.W. met regen), kracht 2—3, bij bijna totale bewolking een verschillende koersrichting te zien: 184 (6) naar Z.W. en 27 (7) naar N.O. Van de overige trekvogels was een N. O. trek alleen bij ringmusschen te zien: 21 (3).

In November was alleen op 1 de trek nog van belang: 1580 (59) en heerschte er vrijwel over de heele maand ongunstig weer, waarvan het gevolg was, dat van vinken niet veel meer gezien noch gevangen werd. Men vergelijke het geringe aantal van 35 in November '30 gevangen met overeenkomstige getallen van vorige seizoenen, zijnde resp. 80, 143 en 170 st., om te begrijpen van welk belang bij den trek der Fringillidae de klimatologische factoren zijn. Plaatselijk kunnen ze den trek geheel opheffen, waarbij deze dan natuurlijk langs andere wegen plaats moet hebben, want waar zouden de vinken, die anders in November zoo overvloedig worden gezien, dan wel gebleven moeten zijn?

De voorjaars trek bemerkbaar in de laatste decade van Maart was evenals vorige jaren van weinig betekenis.

Hierbij werden van een ♂ en een ♀ op 23 Maart '31 geringd, het ♂ na 3 en 4 dagen terugge-

1) cf. Ardea, 20, 1931, 1—2.

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN HET „RINGSTATION WASSENAAR” 27

vangen en het ♀ op denzelfden dag en na 3 dagen, hetgeen waarschijnlijk maakt, dat het hier in hun broedgebied teruggekeerde vogels betreft.

5 terugvangsten vallen te vermelden: 1 uit Frankrijk, 1 uit Ierland, 1 uit Engeland en 2 uit Zweden ¹⁾.

1. een ♀, geringd op 31 October 1929, werd op 4 November 1931 door een kat gevangen te Romesnil bij Nesle-Normandeuse, Seine inférieure, Frankrijk.
2. een ♂, geringd op 15 October 1930, werd (poststempel dezer mededeeling 27 Februari 1931) door een terrier in een werkplaats doodgebeten te Newtown-Drogheda, Co. South Ireland (5 K.M. ten Z. van Dublin), 53°17'N, 6°15'W.
3. een ♂, geringd 22 October 1930, gevangen op 5 April 1931 met beschadigden vleugel en in een volière gezet te Great Limber, bij Habrough, Lincolnshire, Engeland, 53°34'N, 0°17'W.
4. een ♂, geringd op 21 October 1930, werd midden April 1931 doodgevonden te Jula in de parochie Utby, 10 K.M. ten Z. van Mariestad aan het Wennermeer gelegen, Z. W. Zweden, 58°37'N, 13°43'O.
5. een ♀, geringd op 18 November 1929, op 15 Juli 1931 door een kat doodgebeten te Veldre, Zweden.

Met de terugvangsten in het vorig jaarverslag vermeld, n.l. één uit Engeland en één uit Zweden, meegerekend, hebben wij dus 3 terugvangsten uit Zweden, alle in het vóórjaar en 3 uit Engeland en Ierland. Hieruit blijkt, dat een deel der het R. W. op den herfsttrek in October en November passerende vinken van Scandinaafsch en oorsprong zijn, verder dat een deel dier vinken in Engeland en Ierland overwinteren of aldaar in het voorjaar doortrekken en daartoe het Kanaal hebben moeten oversteken. Ten slotte blijft onzeker of vinken als No. 1 in den herfst langs de kust van N. W. Frankrijk verder trekken of nog naar Engeland zouden oversteken.

Fringilla montifringilla L. — Keep.

In totaal werden 199 st. geringd en wel 100 ♂♂, 98 ♀♀ en 1 st. met niet vermelde sexe; in het seizoen '28/29 werd eveneens een bijna gelijk aantal van beide sexen verkregen (58 ♂♂ en 61 ♀♀), terwijl het vorig seizoen de ♂♂ in de meerderheid waren. Hoewel in de graphiek onder het aantal opgegeven vinken, zich een wisselend aantal keepen bevinden, daar zij niet van de vinken te scheiden zijn, waren er dagen, dat zij zich alleen, zonder vinken vertoonden.

De eersten werden op 30 Sept. ge-

Foto Koch.

Fig. 3. *Fringilla montifringilla atrogularis* ♀ (Zwartkeelkeep).

1) cf. E. D. van Oort, Zoölogische Mededeelingen, 15, 1932, 1—2.

hoord, in het begin en midden van October waren zij niet zeer talrijk en het duurde tot 27 Oct. voor het 1ste ex. gevangen werd. In November vertoonden zij zich talrijker dan de vinken en in afzonderlijke bossen, die soms in hun geheel in het hout streken en op de baan neervielen, zooals op 5 Nov., toen er 75 st. konden worden geringd.

Ook op den voorjaarsstrek vanaf half Maart vertoonden zich (weinig talrijke) keepen, waarvan de laatste 3 op 30 April werden geringd. Het in Mei opgegeven ex. is een losgelaten lokker.

Op 23 Oct. werd een ♀ gevangen met een kringvormigen zwarten rand aan de keel. De nieuwe Naumann vermeldt, dat er keepen in alle overgangen van uitbreiding en intensiteit van zwart aan de keel voorkomen en aan deze zelfs destijds de naam „atroglaris” gegeven was. Hier te lande bleek, dat niemand ooit zoo'n vogel had gezien en dat een dergelijk ex. in de collectie van het Rijksmuseum van Nat. Hist. te Leiden eveneens ontbrak, waarom dit ex. aan Prof. Van Oort werd geschonken.

Eén vogel werd teruggemeld: ¹⁾

een ♀ op 6 November 1929 geringd werd op 25 Januari 1930 dood gevonden te Ellecom (G.), 52° 1' N, 6° 3' O., alwaar het blijkbaar overwinterde.

Carduelis carduelis carduelis (L.) — Putter.

2 ♂♂ werden op 4 Dec. geringd. Verder werden op de volgende data telkens één st. gezien: 20 Oct., 13 Nov., 27 Maart en 8 April.

Carduelis spinus (L.) — Sijsje.

Uit de tabel blijkt reeds, dat in het tijdvak September—April evenals verleden jaar in elke maand sijzen werden gevangen, in het geheel 379 st. en wel 200 ♂♂ en 179 ♀♀, dus 56 méér dan verleden jaar, welk jaar zelfs een „sijzenjaar” genoemd werd. In hoofdzaak is dit niet zoozeer aan het aantal sijzen in de herfstmaanden September—November te danken, zooals verleden jaar, dan wel aan het groote aantal, dat in de wintermaanden December—Maart werd gezien, hetgeen zeer opvallend was; in de herfstmaanden werden gevangen: Sept. 41 (147), Oct. 82 (93) Nov. 29 (14), in de wintermaanden: Dec. 51 (4), Jan. 37 (27), Febr. 108 (8) en Maart 29 (18).

Konden het vorig jaar in October op 3 dagen telkens $\pm$ 1000 st. herfsttrekkers genoteerd worden, zoo viel thans het max. op 22, 23 en 28 Oct. met resp. 329, 365 en 304 vogels, terwijl het hoogste aantal in November op 6 gezien werd met 212 st. Den heelen winter door zijn er ondanks ijzel, vorst en sneeuw in de omgeving van den Haag veel sijzen gezien, die zich op de baan makkelijker lieten vangen dan in den herfst.

Wanneer men zich nu afvraagt, of dit rondzwervende of nog trekkende vogels zijn, dan is opvallend, dat, hoewel het sijsje een makke vertrouwelijke vogel is, nimmer een terugvangst van eigen vogels plaats greep, wat bij vele andere soorten als keepen, vinken, kneuen, groenlingen, boomleeuweriken, tapuiten enz. wel het geval is geweest. Wel werd een enkele maal een op denzelfden dag geringd sijsje teruggevangen, zooals in Jaarverslag '28/29 werd vermeld en zooals o.a. op 24 Febr. plaats vond; bij het loslaten van 2 geringde ex., zaten er nog 2 in het hout en de 4 vlogen samen weg, maar kwamen spoedig weer invallen en 2 vielen op de baan en werden gevangen: het was 1 nieuw ♂ met 1 net te voren geringd ♂.

Hieruit en uit de vele terugvangsten van elders moge blijken, dat een sijsje licht weer gevangen kan worden, hetgeen tot de conclusie zou leiden, dat deze wintersijsjes trekkers en geen in de omgeving rondzwervende vogels waren. Dergelijke conclusies zouden slechts gestaafd kunnen worden, wanneer meer ringstations in den lande zich met dergelijk werk zouden bezighouden.

Het 1ste sijsje werd op 3 Sept. gevangen, een trek zette in op 22 Sept., die met optima in October en begin November vrij geregeld (met onderbrekingen door slecht weer) zich uitstreckte over de wintermaanden en eind Maart verliep. Het laatste ex. werd op 23 Apr. gezien, het hoogste aantal van 36 st. werd op 23 Dec. gevangen.

1) cf. E. D. van Oort, Zoölogische Mededeelingen, 14, 1931, 1—2 en 15, 1932, 1—2.

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN HET „RINGSTATION WASSENAAR” 29

Aan terugvangsten zijn te vermelden: ¹⁾

1. een ♀ geringd op 25 September 1929 en in Februari 1930 dood gevonden te Boulogne-sur-Mer, N. Frankrijk, 50°42'N, 1°36'O.
2. een ♂ geringd op 27 September 1930, teruggevangen eind Oct. of begin November 1930 in de omgeving van Apeldoorn, 52°13'N, 5°56'O.
3. een ♂ geringd op 14 October 1930, teruggevangen op 23 December 1930 te Oude-God, 3 K.M. ten Z. van Antwerpen, België, 51°10'N, 4°25'O.
4. een ♂ geringd op 22 October 1930, teruggevangen op 26 October 1930 te Esschen, België, 51°27'N, 4°28'O.
5. een ♂, geringd op 29 October 1930, teruggevangen op 30 October 1931 te Lophem, 5 K.M. ten Z. van Brugge, België, 51°9'N, 3°12'O.
6. een ♂, geringd op 26 November 1930, teruggevangen op 5 December 1930 te Esschen, België, 51°27'N, 4°28'O.
7. een ♀, geringd op 23 December 1930, teruggevangen begin Januari 1931 te St. Pieters Jette bij Brussel, België, 50°51'N, 4°49'O.
8. een ♂, geringd op 3 Februari 1931, teruggevangen in de eerste helft van Februari 1931 bij Waalsdorp, nabij den Haag, 52°8'N, 4°20'O.
9. een ♂, geringd op 3 Februari 1931, teruggevangen tusschen 8—14 Maart 1931 te Blauwkapel (U.) 52°4'N, 5°10'O.
10. een ♂, geringd op 24 Februari 1931, teruggevangen en weer vrijgelaten op 1 November 1931 te Premariacco, Udina, Italië, 46°4'N, 13°24'O.

No. 1 zou in de opgave van Jaarverslag '29/'30 gerangschikt moeten worden in groep I onder den titel: In Nederland, België en Noord-Frankrijk overwinterende sijzen.

No. 5 wordt in het seizoen volgende op dat van het ringen in België doortrekkend bevonden; zoo ook trokken daarheen door No. 3, 4 en 6, terwijl No. 3 en 6 waarschijnlijk aldaar overwinterden; No. 4 vordert in 4 dagen $\pm$ 75 K.M. in Z. richting.

No. 7, 8, 9 en 10 zijn in het bovenstaande bedoelde wintervogels; 7 is kort daarop in België, 8 en 9 waren te zamen gevangen, geringde en losgelaten vogels (opeenvolgende ringnummers) en vertoonden, de laatste duidelijker dan de 1ste een beweging in O. richting, welke eveneens bij 2 opgemerkt kan worden en wel reeds vroeg in het jaar. Vooralsnog kan echter hieromtrent niets positiefs gezegd worden, daar bij verplaatsingen over zulke kleine afstanden oecologische zoowel als klimatologische factoren doorslaggevend kunnen zijn.

No. 10 werd evenals 3 reeds vroeger vermelde sijjes in den herfst in Italië teruggevangen; onopgehelderd blijft, waarheen de wintertrek of -zwerf gericht was.

Carduelis flavirostris flavirostris (L.) — Frater.

In tegenstelling met de vorige jaren kon dit seizoen gedurende November tot en met 12 Dec. een trek van deze soort waargenomen worden. In het geheel werden 55 st. geringd, bestaande uit 27 ♂♂ en 28 ♀♀.

Het 1ste ex. werd op 1 Nov. gezien en gevangen, in het geheel werden ze in November op 15 dagen gezien (bij de meest uiteenlopende weersgesteldheid: zelfs bij mist, regen en hagelbuien) en in December tot en met 12 op 4 dagen.

Op 10 Dec. was het buig weer, soms totaal windstil, soms buien met wind(kracht 3—4), draaiend van N. naar W. Tijdens een zware hagelbui werden voor het laatst een troep van 60 st. opgemerkt, die door de bui niet invielen.

In totaal werden (met deze 60) 173 st. genoteerd en hiervan 53 gevangen; telt men de laatste 60 st., die door de weersgesteldheid in het neerstrijken verhinderd werden, niet mee, dan werden van 113 st. 53 gevangen, welk hoog percentage biologisch van belang is.

1) Zie noot 1 op p. 28.

Op 5 Febr. en vrij laat, op 19 en 28 Maart verscheen er telkens één vogel, waarvan er 2 gevangen werden.

Op 2 Dec. werd één vogel gezien en geringd; het was een ♂, dat op 12 Dec. weder als eenigst geziene werd gevangen en weer vrij gelaten. Blijkbaar had het geen aansluiting met soortgenooten gezocht of gevonden.

Carduelis linaria subsp. — Barmsijs.

In October werden op 4 data in het geheel 8 st. gezien, het eerst op 3 Oct. en 6 hiervan werden geringd en wel 1 ♂ en 5 ♀♀, die behoorden tot de subsp. *linaria*. Op 18 Nov. werd het laatste ex. gezien: één vogel, die naar N. O. vloog.

Carduelis linaria cabaret (P. L. S. Müll) — Kleine Barmsijs.

Reeds zeer vroeg, n.l. op 2 Sept., werd 1 ♂ gevangen. In het najaar werd deze vorm hoofdzakelijk in de maand October gezien en wel op 5 data 7 st., die alle werden geringd, verder eens te weten op 27 Nov. 1 ex. in het hout.

In verband met de late waarnemingsdata uit het voorseizoen n.l. 13, 27 en 29 Juni ¹⁾ en dezen vroegen herfstdatum (2 Sept.) denkt men allicht aan overzomeraars of aan mogelijke broedvogels. In Europa bekende broedplaatsen worden aangetroffen in Engeland, Schotland, Ierland en op enkele kleine Britsche eilandengroepen (waar zij in hoofdzaak standvogels zijn, maar waar toch tevens eenige trekbeweging wordt waargenomen), het Alpengebied, waarschijnlijk de Karpathen en mogelijk de Kaukasus (Pract. Handbook, Vol. I, p. 64).

Waar nu de vogels van meer Zuidelijk gelegen broedplaatsen zich op den herfsttrek niet licht Noordwaarts zullen begeven, zijn de hier geziene vogels waarschijnlijk wel van Britsche origine, terwijl zich aan de trekbeweging licht een overzomeren of mogelijk zelfs een broeden hier te lande zou kunnen aansluiten.

In ieder geval zij hier nog herinnerd aan het vaststellen van een inlandsch broedgeval van een barmsijs, die helaas niet subspecifiek gedetermineerd is kunnen worden, door J. H. Pellinkhof en wel op 27 Juni 1922 ²⁾ in de buurt van Nijmegen een 6-legsel (mededeeling in litt.), alsmede aan vroeger gedane zomerwaarnemingen van barmsijsen.

Ook dit jaar werden wederom de volgende voorjaarswaarnemingen gedaan:

1 ♂ op 23 April (Kl.), 1 ♂ op 24 April (K.), 2 ex. op 6 Mei (B.), 1 ♂ op 9 Mei (K.) en 1 ♀ op 4 Juni (K.).

Daar voorwerpen in broedkleed moeilijk te verkrijgen zijn en tot de desiderata van het Rijksmuseum van Nat. Hist. te Leiden behoorden, werd het zeer fraaie ♂ van 24 April aan Prof. van Oort afgestaan.

Van de in totaal 10 geringden waren 7 ♂♂ en 3 ♀♀.

(Wordt vervolgd)

J. P. BOUMA, L. J. KLEIJN en Dr. J. C. KOCH.

BOEKAANKONDIGING.

Prof. Dr. W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN. Tweede Lijst van de in mijn verzameling voorkomende Zooecidia van Nederland (verkrijgbaar à f 1.— bij den auteur te Buitenzorg, Java).

Deze gallenlijst is een aanvulling van die, welke Prof. Docters van Leeuwen in 1924 heeft

1) cf. Jaarverslag '29/30, Ardea, 20, 1931, 1—2.

2) Niet in Juni 1923, zooals in de Lijst der N. O. V. onder No. 322 wordt vermeld.